

بررسی رابطه بین حسابداری محافظه کارانه و برقراری تعادل میان هزینه سرمایه و مربوط بودن سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

روح‌الله جمشیدپور، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، دانشکده علوم انسانی، گروه حسابداری، کرمانشاه، ایران.
فرانک رستمی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، دانشکده علوم انسانی، گروه حسابداری، کرمانشاه، ایران.
سپیده رستمی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، دانشکده علوم انسانی، گروه حسابداری، کرمانشاه، ایران.

چکیده- محافظه کاری از ویژگی‌های بارز گزارشگری مالی است که از مدت‌ها قبل با تئوری و عمل حسابداری درآمیخته است. به نظر واتز (۲۰۰۳) محافظه کاری حداقل از ابتدای قرن بیستم تاکنون، ویژگی برجسته و غالب در عرصه حسابداری و گزارشگری مالی بوده است. بدون اطلاع از هزینه سرمایه، شرکت نمی‌تواند تصمیم بگیرد که از چه ابزاری برای گردآوری وجوه لازم برای سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت استفاده کند و به دلیل محدودیت در منابع، واحدهای اقتصادی باید ترکیبی از منابع مالی را انتخاب کنند که حداقل هزینه سرمایه را دربر داشته باشد. هدف از این تحقیق رابطه بین حسابداری محافظه کارانه و برقراری تعادل میان هزینه سرمایه و مربوط بودن سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. این تحقیق یک تحقیق تحلیلی و هدف آن کاربردی و از نوع رگرسیون می‌باشد روش جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای و ابزار گردآوری اطلاعات سایت بورس اوراق بهادار و نرم‌افزار ره‌آورد نوین بوده است. و برای تجزیه و تحلیل آن از نرم‌افزار Eviews استفاده شده است. همچنین جامعه آماری آن شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۳ بوده است. و از روش حذف سیستماتیک برای نمونه‌گیری آن استفاده کرده‌ایم. نتایج فرضیه‌ها نشان داد، در فرضیه اول محافظه کاری حسابداری با هزینه سرمایه ارتباطی نداشت. اما در فرضیه دوم محافظه کاری حسابداری با مربوط بودن سود ارتباط مثبت و معناداری داشت.

واژگان کلیدی: محافظه کاری حسابداری، هزینه سرمایه، مربوط بودن سود

مقدمه

گزارش‌های مالی، اطلاعاتی را درخصوص میزان سود و اجزای متشکله آن ارائه می‌کند و استفاده کنندگان اطلاعات مالی براساس این اطلاعات، نسبت به ارزیابی، برآورد، پیش‌بینی و سنجش مخاطرات اقدام می‌کنند. در بازارهای کارای سرمایه انتظار می‌رود کلیه اطلاعات موجود، به سرعت در قیمت اوراق منعکس شود. در

صورتی که پس از انتشار گزارش‌های مالی قیمت سهام تغییر کند، اطلاعات حسابداری به ارزش سهام مربوط بوده و دارای محتوای اطلاعاتی است. براساس مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران نیز اطلاعاتی مفید و دارای محتوای اطلاعاتی معرفی شده‌اند که مربوط به تصمیم‌گیری‌های قابل اتکاست (کردستانی، ایرانشاهی، ۱۳۹۱). برخی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری همچون محافظه‌کاری ممکن است از میزان مربوط بودن اطلاعات به ارزش سهام بکاهد. محافظه‌کاری از یک طرف در محدود کردن آزادی عمل و خوش‌بینی مدیران، حمایت حقوق ذی‌نفعان و حل بسیاری از مشکلات نمایندگی و عدم تقارن اطلاعاتی نقش دارد. علاوه بر این اعمال محافظه‌کاری باعث ایجاد اطمینان بیشتر در انتظارات و برآوردهای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان از حداقل عایدات شده و بدین ترتیب باعث افزایش قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری می‌شود (بالاچندران، موهانرام، ۲۰۱۱).

بیان مساله

محافظه‌کاری از ویژگی‌های بارز گزارشگری مالی است که از مدت‌ها قبل با تئوری و عمل حسابداری درآمیخته است. به نظر واتز (۲۰۰۳) محافظه‌کاری حداقل از ابتدای قرن بیستم تاکنون، ویژگی برجسته و غالب در عرصه حسابداری و گزارشگری مالی بوده است. در ادبیات حسابداری دو ویژگی مهم محافظه‌کاری مورد بررسی قرار گرفته است. نخست، وجود جانب‌داری در ارایه کمتر از واقع ارزش دفتری نسبت به ارزش بازار سهام که توسط فلتهم و اولسون (۱۹۹۵) عنوان شده است و معرف محافظه‌کاری است. محافظه‌کاری یکی از ویژگی‌های برجسته‌ی گزارشگری مالی است که در سال‌های اخیر به خاطر رسوایی‌های مالی (در شرکت‌هایی مانند انرون و وردکام) توجه بیشتری را به خود جلب کرده است و برخی مطالعات اخیر مانند واتز، ۲۰۰۳ رویچوداری و واتز، ۲۰۰۵ و لافوند و واتز، ۲۰۰۶ به طور ویژه بر محافظه‌کاری تمرکز کرده‌اند. هرچند بسیاری از حسابداران بر وجود محافظه‌کاری در تنظیم صورت‌های مالی توافق دارند، تعریفی جامع و مانع از آن ارائه نشده است. با وجود این، در متون حسابداری دو خصوصیت عمده‌ی محافظه‌کاری مورد بررسی قرار گرفته است: نخست، جانب‌داری رو به پایین ارزش دفتری سرمایه نسبت به ارزش بازار آن است و دوم گرایش به تسریع در شناسایی هزینه‌ها و تعویق در شناخت درآمدها (پرایس، ۲۰۰۵). برای دستیابی به هدف فوق، افزایش عایدات حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها و کمینه نمودن سرمایه دو راهکار مناسب تلقی می‌گردد. بر همین اساس اطلاع از هزینه سرمایه همواره در تصمیمات شرکتی نقش اساسی داشته است. دستیابی به نرخ هزینه مناسب در تعیین ترکیب بهینه ساختار مالی شرکت‌ها و به ویژه در کسب بهترین

نتایج حاصل از عملیات به شکل سودآوری و افزایش قیمت سهام از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. تحقیقات متعددی در خصوص، نقش انتخاب خط‌مشی‌های مناسب با هدف کمینه نمودن هزینه سرمایه در کسب بهترین نتایج عملیاتی را صورت گرفته است. (ایسلی مائورین، ۲۰۰۱) بطوری‌که نتایج حاصله از آن بیانگر این موضوع است که در صورت عدم تغییر ریسک و فزونی بازده سرمایه‌گذاری بر هزینه سرمایه موجبات افزایش ثروت سهامداران پدید می‌آید و مازاد نرخ بازده سرمایه‌گذاری بر هزینه سرمایه منجر به تحصیل بازده اضافی برای سهامداران خواهد بود که این بازدهی در صورت عدم وجود نوع خاصی از سهامداران ممتاز متعلق به سهامداران عادی خواهد بود. منظور از دامنه مربوط بودن این است، که بین اطلاعات حسابداری و قیمت یا بازدهی سهام رابطه معنی‌دار آماری وجود دارد و اطلاعات حسابداری قادرند به شیوه‌ای مناسب علل تغییرات قیمت‌ها را تحت مفروضات بازار سرمایه که طبق آن قیمت‌ها همه اطلاعات موجود را منعکس می‌کنند، توضیح دهند (فرانسیز و شیپیر، ۱۹۹۹). بنابراین پرسش اصلی این پژوهش این است که آیا بین محافظه‌کاری حسابداری و هزینه سرمایه با مربوط بودن سود ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؟

پیشینه پژوهش

شهبازی و مشایخی، (۱۳۹۳) در تحقیقی به بررسی رابطه نسبت بدهی، اندازه و هزینه شرکت با محافظه‌کاری حسابداری پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد بین نسبت بدهی و محافظه‌کاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. رابطه منفی اندازه شرکت تنها در الگوی محافظه‌کاری غیر مشروط مورد تایید قرار گرفت. بنابراین میان اندازه شرکت و محافظه‌کاری رابطه وجود ندارد. و رابطه معناداری میان هزینه سرمایه با هر دو نوع محافظه‌کاری مشاهده نشد. بنی‌مهد، مرادزاده‌فرد و ولیخانی (۱۳۹۳) در تحقیقی به بررسی محافظه‌کاری حسابداری و پاداش مدیریت پرداختند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد رابطه‌ای منفی میان محافظه‌کاری حسابداری و پاداش مدیریت وجود دارد. همچنین شواهد پژوهش نشان می‌دهد پاداش مدیریت رابطه‌ای مثبت با اندازه شرکت و نسبت سودآوری دارد. اما نتایج این پژوهش رابطه‌ای معنی‌دار میان نسبت بدهی و تغییر مدیریت با پاداش مدیریت را تایید نمی‌نماید. کردستانی و ایرانشاهی (۱۳۹۱) در پژوهش به بررسی تاثیر محافظه‌کاری بر میزان مربوط بودن اطلاعات حسابداری به ارزش سهام پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که میزان مربوط بودن اطلاعات حسابداری به ارزش سهام در شرکت‌های با درجه محافظه‌کاری بالا و پایین، تفاوت معناداری با هم ندارند. به عبارت دیگر درجه محافظه‌کاری شرکت‌ها، تاثیری بر محتوای اطلاعاتی ارقام حسابداری آنها ندارد. خلیلی عراقی و فتحی مغانلو (۱۳۸۹) در مقاله‌ای به بررسی هزینه سرمایه ضمنی در شرکت‌های پذیرفته شده در

بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان می‌دهد هزینه سرمایه ضمنی بر ریسک سیستماتیک شرکت تأثیرگذار بوده است. هزینه سرمایه ضمنی بر ریسک غیرسیستماتیک تأثیرگذار نبوده است. هزینه سرمایه ضمنی بر اهرم مالی شرکت تأثیرگذار بوده است. هزینه سرمایه ضمنی بر اهرم عملیاتی تأثیرگذار بوده است. هزینه سرمایه ضمنی بر سود هر سهم تأثیرگذار نبوده است. ولی‌پور، رستمی و شهابی (۱۳۸۹) در تحقیقی به بررسی مربوط بودن سطوح و اجزاء سود گزارش شده برای پیش‌بینی ارزش شرکت پرداختند. یافته‌های تحقیق بیانگر آنست، که سطوح و اجزاء صورت سود و زیان اطلاعات مربوطی در ارتباط با تعیین ارزش شرکت محسوب می‌شوند. سایر نتایج نشان‌دهنده آنست، که ارتباط سطوح و اجزاء صورت سود و زیان با نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری بیشتر از Q توین است. بیدل و همکاران (۲۰۱۱) به بررسی رابطه میان محافظه‌کاری حسابداری و ریسک ورشکستگی پرداختند. آن‌ها، محافظه‌کاری حسابداری را به اجزای غیرمشروط و مشروط تفکیک نموده، و اعتقاد داشتند که رابطه میان هر یک از این اجزا و ریسک ورشکستگی، می‌تواند متفاوت از یکدیگر باشد. نتایج تحقیق نشان داد که سازگار با نقش محافظه‌کاری در کاهش ریسک ورشکستگی، هردوی محافظه‌کاری مشروط و غیرمشروط، به‌طور منفی، به ریسک ورشکستگی وابسته هستند. کوزندیس و همکاران (۲۰۰۹) در تحقیقی به تأثیر محافظه‌کاری در گزارشگری مالی را بر روی مربوط بودن اطلاعات حسابداری به ارزش سهام، در کشور یونان مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفتند که نمی‌توان یک رابطه خطی میان این دو متغیر برقرار نمود. یعنی با افزایش سطح محافظه‌کاری میزان مربوط بودن اطلاعات حسابداری به ارزش سهام ابتدا افزایش می‌یابد و سپس دچار کاهش می‌شود و بر همین اساس بود که آنها نتوانستند ارتباط معناداری را میان این دو متغیر مستند نمایند و فقط تایید کردند که به کارگیری سطح مناسب و معقولی از محافظه‌کاری می‌تواند مفید واقع شود. لارا و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین محافظه‌کاری و عدم تقارن اطلاعاتی با هزینه سرمایه پرداختند. آنها نشان دادند محافظه‌کاری موجب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش هزینه سرمایه شرکت می‌شود. در این تحقیق نشان داده می‌شود که هر چه محافظه‌کاری پایین‌تر باشد سرمایه‌گذاران انتظار کسب بازده بالاتری دارند. فرانسیس و همکاران (۲۰۰۴) در مقاله‌ای به بررسی ارتباط بین هفت ویژگی کیفیت سود، از جمله محافظه‌کاری را با هزینه سرمایه مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های آنها نشان داد که کیفیت سود بالاتر منجر به هزینه سرمایه پایین‌تر می‌گردد، اما بین محافظه‌کاری و هزینه سرمایه بالاتری ارتباط معناداری بدست نیامد.

اهداف پژوهش

هدف اصلی:

تعیین رابطه بین حسابداری محافظه کارانه و برقراری تعادل میان هزینه سرمایه و مربوط بودن سود

اهداف ویژه:

تعیین رابطه بین حسابداری محافظه کارانه و هزینه سرمایه

تعیین رابطه بین حسابداری محافظه کارانه و مربوط بودن سود

اهداف کاربردی:

- کمک به سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار برا تصمیم‌گیری در سرمایه‌گذاری شرکت‌هایی که

کیفیت اطلاعات حسابداری آنها بالا باشد.

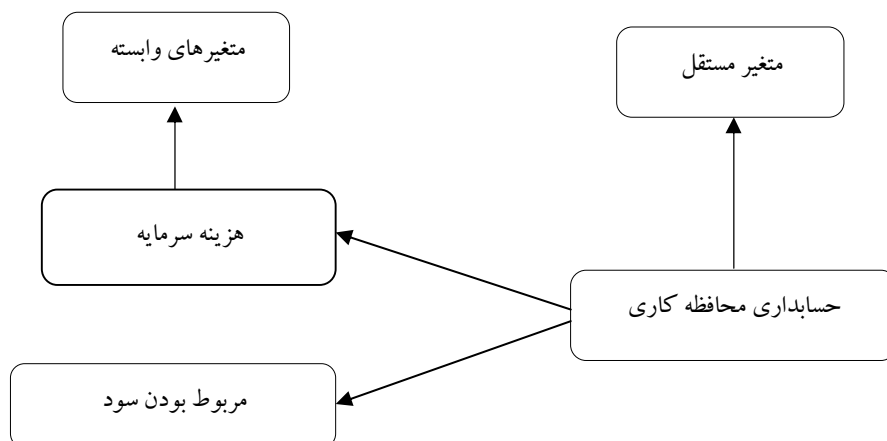
- به منظور استفاده برای مدیران و سهامداران در راستای افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری

فرضیات پژوهش

فرضیه اول: بین حسابداری محافظه کارانه و هزینه سرمایه رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین حسابداری محافظه کارانه و مربوط بودن سود رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

مدل مفهومی پژوهش

تعریف مفهومی متغیرهای پژوهش

محافظه‌کاری حسابداری: هیات استانداردهای حسابداری مالی در بیانیه‌ای مفاهیم حسابداری شماره‌ی دو درباره‌ی محافظه‌کاری و تعریف آن بحث کرده و محافظه‌کاری را این‌گونه تعریف کرده است: واکنشی محتاطانه به ابهام در تلاشی برای اطمینان از این‌که ابهام و ریسک‌های ذاتی شرایط تجاری به گونه‌ای مناسب مدنظر قرار گرفته‌اند (عبداله آزاد، ۱۳۸۸).

هزینه سرمایه:

هر شرکتی دارای ریسک و بازده مخصوص به خود است (البته مقصود شرکتی است که هدف آن تحصیل سود باشد). هر یک از گروه‌های سرمایه‌گذار، مثلاً دارندگان اوراق قرضه، سهام ممتاز و سهام عادی، خواهان میزانی از نرخ بازدهی هستند که درخور ریسک مربوط به آن باشد. هزینه سرمایه عبارت است از حداقل نرخ بازدهی که شرکت باید به‌دست آورد تا بازده موردنظر سرمایه‌گذاران در شرکت تأمین شود (خلیلی عراقی، فتحی مغاللو، ۱۳۸۸).

مربوط بودن سود:

برطبق بیانیه شماره‌ی دو برای مفید بودن اطلاعات، ویژگی مربوط بودن دارای اهمیت است و اطلاعات مربوط به موقع بوده و دارای ارزش پیش‌بینی و ارزش بازخورد می‌باشند. به عبارت دیگر اطلاعات مربوط با کمک به استفاده‌کنندگان اطلاعات در پیش‌بینی رویدادهای آتی و حال و یا تایید و تصحیح پیش‌بینی‌های قبلی بر تصمیمات تأثیرگذارند. همانطور که استانداردهای گزاران در پی افزایش سودمندی اطلاعات در تصمیم‌گیری‌ها هستند؛ این ویژگی نقش اساسی در این زمینه ایفا می‌کند (ولی‌پور، رستمی، شهابی، ۱۳۸۹).

تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

* متغیر مستقل

محافظه‌کاری حسابداری

سنجش محافظه‌کاری بر مبنای معیار مبتنی بر اقلام تعهدی غیرعملیاتی

به منظور سنجش محافظه‌کاری بر مبنای اقلام تعهدی غیرعملیاتی از مدل گیولی و هاین (۲۰۰۰) در ایران توسط مشایخی و همکاران (۱۳۸۸) مورد استفاده قرار گرفته است استفاده شد.

- تغییر در حساب‌های پرداختی - تغییر در پیش‌دریافت‌ها - تغییر در مالیات پرداختی = جمع اقلام تعهدی

تغییر در حساب‌های دریافتی + تغییر در پیش‌پرداخت‌ها + تغییر در موجودی کالا

* متغیرهای وابسته

الف) هزینه سرمایه

در این مدل هزینه سرمایه شرکت به صورت میانگین موزون محاسبه می‌شود که وزن‌های آن برحسب ارزش‌های منابع مختلف سرمایه بکار گرفته شده برای سرمایه‌گذاری تعیین می‌شوند. در معادله زیر یک فرمول متداول برای تخمین میانگین موزون هزینه سرمایه یک شرکت نشان داده شده است.

$$WACC = \sum_{i=1}^n w_i k_i$$

که در مدل مذکور:

که براساس ارزش کلی بازار آن منبع در ارتباط با ارزش کل شرکت تعیین می‌شود: w_1, \dots, w_n (n امین منبع سرمایه می‌باشد w_i وزن w_i و همین k_i امین اوراق بهادار است $k_i =$ بازده موردانتظار k_i قسمت سمت راست معادله را به هنگامی فقط دو منبع سرمایه شامل بدهی درازمدت دارای بهره و سهام عادی وجود داشته باشد می‌توان به صورت معادله ساده شده ۲ نشان داد:

$$WACC = W_d K_d (1-T) + W_s K_s$$

که در اینجا: $K_d =$ هزینه مورد انتظار بدهی درازمدت می‌باشد

و $T =$ نرخ نهائی مالیات بر درآمد شرکت

و $K_s =$ هزینه مورد انتظار سهام عادی

در اینجا به وزن‌های بدهی درازمدت و سهام عادی در ساختار سرمایه شرکت هستند توجه داشته باشید که ساختار سرمایه W_d و W_s ممکن است برحسب ساختار سرمایه هدف یا ساختار سرمایه بهینه موردنظر باشد.

ب) مربوط بودن سود

در این تحقیق برای سنجش مربوط بودن سود از مدل بازده که در تحقیقات قبل نیز بیشتر مورد توجه بوده استفاده می‌شود.

معیار مبتنی بر مدل بازده

در مدل بازده، رابطه بازده سهام و سود حسابداری تشریح می‌شود. استون هریس (۱۹۹۱) نوع خاصی از مدل بازده سالانه را به شرح زیر ارائه نمودند که میزان سود در سال جاری و تغییرات سود نسبت به سال قبل می‌شود.

$$R_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 + \left(\frac{EPS_{it}}{P_{i,t}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta EPS_{it}}{P_{i,t}} \right) + \epsilon_{it}$$

متغیرهای مدل به شرح زیر است:

R = بازده سالانه سهام؛ EPS = سود هر سهم؛ ΔEPS = تغییر در سود هر سهم؛ P = ارزش بازار سهام.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۳ می‌باشد. و برای نمونه‌گیری آن از روش حذفی سیستماتیک استفاده شده است.

جدول ۱ حذف سیستماتیک

تعداد	شرح
۴۷۵	اعضای جامعه آماری در پایان سال ۱۳۹۳
(۸۴)	شرکت‌هایی که جزء صنعت سرمایه‌گذاری، بانک‌ها و واسطه‌گرهای مالی طبقه‌بندی می‌شوند.
(۶۹)	شرکت‌هایی که جزء شرکت‌های زیان‌ده محسوب می‌شوند.
(۹۸)	شرکت‌هایی که قبل از ۱۳۹۳/۱۲/۲۹ از تابلوی بورس خارج شده‌اند.
(۶۴)	شرکت‌هایی که شش ماه وقفه معاملاتی داشته‌اند.
(۷۵)	شرکت‌هایی که اطلاعات ناقص داشته‌اند.
(۳۹۰)	جمع شرکت‌های حذف شده
۸۵	جمع شرکت‌های عضو نمونه‌ی آماری

تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی با محاسبه شاخص‌های مرکزی از جمله میانگین، میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار چولگی و کشیدگی چولگی شروع شده است. در بخش استنباطی داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار (Excel) پس از

اصلاحات و طبقه‌بندی لازم براساس متغیرهای مورد بررسی وارد نرم‌افزارهای Eviews تجزیه و تحلیل‌های نهایی انجام گرفته است.

آمار توصیفی

در جدول (۲)، آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق را در طی دوره مورد بررسی نشان می‌دهد. آمار توصیفی متغیرها تحقیق که با استفاده از داده‌های شرکت‌ها طی دوره آزمون (۹۳-۱۳۸۹) اندازه‌گیری شده‌اند، شامل میانگین، انحراف معیار، کمینه و بیشینه ارائه گردیده است.

جدول ۲ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

تعداد مشاهدات	میانگین	میان	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
۴۲۵	۷/۱۴۴۸	۰/۱۲۵۴	۱۸/۷۴۸۵	۵/۴۴۵۲	۹/۵۱۲۵
۴۲۵	۴/۱۴۵	۰/۱۷۷	۲۱/۱۴۵	۳/۲۵۳	۶/۲۳۶۵
۴۲۵	۳/۱۴۵۲۱	۰/۰۱۲۹	۲۴/۲۱۰۲	۲/۲۱۲۱۶	۴/۳۱۴۵۱

آزمون جارک - براو

جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون جارک - براو بهره گرفته شده است که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳ آزمون جارک - براو جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیر	آماره جارک - براو	سطح معنی‌داری
محافظه‌کاری حسابداری	۰/۳۶۵	۰/۴۶
مربوط بودن سود	۰/۲۰۵	۰/۵۳
هزینه سرمایه	۱/۳۴۵۲	۰/۶۹

همانطور که اطلاعات جدول ۳ نشان می‌دهد و با توجه به آماره جارک - براو هر یک از متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمال هستند و این فرض رعایت شده است. چون متغیرهای پژوهش نرمال هستند.

آزمون لیمر و هاسمن فرضیه اول

نتایج مربوط به آزمون F برای مدل رگرسیونی تحقیق حاضر در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴ آزمون لیمر مدل اول

نتیجه آزمون	احتمال	آماره F	مدل رگرسیونی
مدل پانلی	۰/۰۰۸	۶/۳۶۳۲	تحقیق

جدول ۵ آزمون هاسمن مدل اول

نتیجه آزمون	احتمال	آماره هاسمن	مدل رگرسیونی
اثرات ثابت	۰/۰۰۳	۱۰/۳۶۲۵	تحقیق
مدل تلفیقی			

آمار استنباطی فرضیه اول پژوهش

فرضیه اول:

$[H_0]$: بین حسابداری محافظه کارانه و هزینه سرمایه رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

$[H_1]$: بین حسابداری محافظه کارانه و هزینه سرمایه رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

$$WACC_{it} = \alpha_0 + \beta_1 AC + \varepsilon_{it}$$

جدول ۶ نتایج حاصل از برازش معادله رگرسیون

سطح معنی‌داری	آماره t	مقدار ضریب	ضریب متغیر	نام متغیر
۰/۱۴۵	۴/۴۵۲	۲/۱۱۱	β_0	عدد ثابت
۰/۲۱۵	۳/۱۵۲	۱/۰۸۹	β_1	حسابداری محافظه کارانه AC
۱۳/۱۲۵	آماره F		۰/۳۵	ضریب تعیین
۰/۴۱۵۲	معنی‌داری (P-Value)		۰/۳۱	ضریب تعیین تعدیل شده
۱/۵۱	آماره دوربین واتسون			

در این فرضیه به دلیل معنی‌داری شدن آزمون لیمر برای آزمون فرضیات از روش پانلی و اثرات ثابت استفاده می‌شود نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که میزان تبیین مدل این فرضیه برابر با ۰/۳۵ است که این بدان معنی است مدل فرضیه به مقدار ۳۵ درصد توسط متغیرهای مستقل تبیین شده است و متغیرهای مستقل توان پیش‌بینی متغیر وابسته را ندارند هم‌چنین سطح معنی‌داری آزمون فیشر نشان می‌دهد مدل این فرضیه معنی‌دار نشده و رابطه خطی بین متغیرها ایجاد نشده است. به دلیل این که مقدار دوربین واتسون (۱/۵۱) بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته پس استقلال خطاها نیز پذیرفته می‌شود. از طرف دیگر میزان خطا (Prob.) آزمون t برای متغیر حسابداری محافظه‌کارانه از ۵ درصد بیشتر است لذا این متغیر نتوانسته با متغیر وابسته که هزینه سرمایه است ارتباط داشته باشد. در نتیجه می‌توان گفت حسابداری محافظه‌کارانه با هزینه سرمایه ارتباط معناداری ندارد.

آزمون لیمر و هاسمن فرضیه دوم

نتایج مربوط به آزمون F برای مدل رگرسیونی تحقیق حاضر در جدول ۴-۴ نشان داده شده است.

جدول ۷ آزمون لیمر مدل دوم

نتیجه آزمون	احتمال	آماره F	مدل رگرسیونی تحقیق
مدل پانلی مدل تلفیقی	۰/۰۱۱	۴/۱۵۲۶	

جدول ۸ آزمون هاسمن مدل دوم

نتیجه آزمون	احتمال	آماره هاسمن	مدل رگرسیونی تحقیق
اثرات ثابت مدل تلفیقی	۰/۰۰۹	۱۲/۸۵۶۳	

آمار استنباطی فرضیه دوم پژوهش

فرضیه اول:

$[H_0]$: بین حسابداری محافظه‌کارانه و مربوط بودن سود رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

$[H_1]$: بین حسابداری محافظه‌کارانه و مربوط بودن سود رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

$$\text{earningsit} = \alpha_0 + \beta_1 \text{AC} + \varepsilon_{it}$$

جدول ۹ نتایج حاصل از برازش معادله رگرسیون

نام متغیر	ضریب متغیر	مقدار ضریب	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	β_0	۱/۴۲۵	۲/۴۵۸	۰/۰۰۵
حسابداری محافظه کارانه	β_1	۰/۲۵۹	۲/۱۳۹	۰/۰۰۸
ضریب تعیین	۰/۶۴	آماره F		۱۸/۷۸۵
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۵۹	معنی داری (P-Value)		۰/۰۰۰۳
		آماره دوربین واتسون		۱/۷۴

در این فرضیه به دلیل معنی داری نشدن آزمون لیمر برای آزمون فرضیات از روش پانلی و اثرات ثابت استفاده می‌شود نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که میزان تبیین مدل این فرضیه برابر با ۰/۶۴ است که این بدان معنی است مدل فرضیه به مقدار ۶۴ درصد توسط متغیرهای مستقل تبیین شده است و متغیرهای مستقل توان پیش‌بینی متغیر وابسته را دارند هم‌چنین سطح معنی داری آزمون فیشر نشان می‌دهد مدل این فرضیه معنی دار شده و رابطه خطی بین متغیرها ایجاد شده است. به دلیل این که مقدار دوربین واتسون (۱/۷۴) بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته پس استقلال خطاها نیز پذیرفته می‌شود. از طرف دیگر میزان خطا (Prob.) آزمون t برای متغیر حسابداری محافظه کارانه از ۵ درصد کمتر است لذا این متغیر توانسته با متغیر وابسته که مربوط بودن سود است ارتباط داشته باشد. در نتیجه می‌توان گفت حسابداری محافظه کارانه با مربوط بودن سود ارتباط مثبت و معناداری دارد.

نتایج پژوهش

نتایج فرضیه اول:

در این فرضیه به دلیل معنی دار شدن آزمون لیمر برای آزمون فرضیات از روش پانلی و اثرات ثابت استفاده می‌شود نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که میزان تبیین مدل این فرضیه برابر با ۰/۳۵ است که این بدان معنی است مدل فرضیه به مقدار ۳۵ درصد توسط متغیرهای مستقل تبیین شده است و متغیرهای مستقل توان پیش‌بینی متغیر وابسته را ندارند هم‌چنین سطح معنی داری آزمون فیشر نشان می‌دهد مدل این فرضیه معنی دار نشده و

رابطه خطی بین متغیرها ایجاد نشده است. به دلیل این که مقدار دورین واتسون ($1/51$) بین $1/5$ تا $2/5$ قرار گرفته پس استقلال خطاها نیز پذیرفته می‌شود. از طرف دیگر میزان خطا (Prob.) آزمون t برای متغیر حسابداری محافظه کارانه از 5 درصد بیشتر است لذا این متغیر نتوانسته با متغیر وابسته که هزینه سرمایه است ارتباط داشته باشد. در نتیجه می‌توان گفت حسابداری محافظه کارانه با هزینه سرمایه ارتباط معناداری ندارد. نتایج فرضیه دوم:

در این فرضیه به دلیل معنی‌داری نشدن آزمون لیمر برای آزمون فرضیات از روش پانلی و اثرات ثابت استفاده می‌شود نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که میزان تبیین مدل این فرضیه برابر با $0/64$ است که این بدان معنی است مدل فرضیه به مقدار 64 درصد توسط متغیرهای مستقل تبیین شده است و متغیرهای مستقل توان پیش‌بینی متغیر وابسته را دارند هم‌چنین سطح معنی‌داری آزمون فیشر نشان می‌دهد مدل این فرضیه معنی‌دار شده و رابطه خطی بین متغیرها ایجاد شده است. به دلیل این که مقدار دورین واتسون ($1/74$) بین $1/5$ تا $2/5$ قرار گرفته پس استقلال خطاها نیز پذیرفته می‌شود. از طرف دیگر میزان خطا (Prob.) آزمون t برای متغیر حسابداری محافظه کارانه از 5 درصد کمتر است لذا این متغیر نتوانسته با متغیر وابسته که مربوط بودن سود است ارتباط داشته باشد. در نتیجه می‌توان گفت حسابداری محافظه کارانه با مربوط بودن سود ارتباط مثبت و معناداری دارد.

مقایسه نتایج پژوهش با نتایج پژوهش‌های پیشین

نتایج پژوهش‌های پیشین	نتایج پژوهش حاصله
در مقایسه با پژوهش شهبازی و مشایخی (۱۳۹۳) نتایج نشان داد رابطه معنادار بین هزینه سرمایه با محافظه کاری مشروط و غیرمشروط حاصل نشد. گیولی و همکاران (۲۰۰۶) به این نتیجه رسیدند که محافظه کاری حسابداری تاثیری بر هزینه سرمایه ندارد.	فرضیه اول: بین محافظه کاری حسابداری و هزینه سرمایه ارتباطی وجود نداشت.
در مقایسه با سوم کیو لایز (۲۰۰۴) آنها دریافتند که محافظه کاری حسابداری ارتباطی با مربوط بودن سود ندارد.	فرضیه دوم: بین محافظه کاری حسابداری و مربوط بودن سود ارتباطی وجود نداشت.

پیشنهادات کاربردی

الف) پیشنهاد فرضیه اول:

با توجه به عدم ارتباط محافظه‌کاری حسابداری با هزینه سرمایه پیشنهاد می‌شود سرمایه‌گذاران در تصمیم‌گیری‌های خود به این متغیر کمتر توجه کنند.

به تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری و جامعه حسابداران رسمی پیشنهاد می‌شود تا در هنگام تدوین استاندارد حسابداری و حسابرسی صورت‌های مالی به رویه‌های محافظه‌کارانه حسابداری اهمیت بیشتری دهند و تا آن‌جا که محافظه‌کاری حسابداری موجب تحریف ارقام حسابداری نشود، با دیدگاهی دوراندیشانه و احتیاط‌آمیز استانداردهای حسابداری محافظه‌کارانه را تدوین و آن‌ها را بکار گیرند.

ب) پیشنهاد برای فرضیه دوم

با توجه ارتباط مثبت محافظه‌کاری حسابداری با مربوط بودن سود پیشنهاد می‌شود، مدیران و سهامداران شرکت‌ها با آگاهی دقیق از رویه‌های محافظه‌کارانه حسابداری، سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان را در پیش‌بینی بهتر رویه‌های آتی یاری برسانند.

همچنین پیشنهاد می‌شود مدیران شرکت‌ها با به موقع قرار دادن اطلاعات مربوط در اختیار استفاده‌کنندگان بتوانند در پیش‌بینی رویدادهای آتی و حال و یا تایید و تصحیح پیش‌بینی‌های قبلی بر تصمیمات تاثیر گذارند.

پیشنهادات آتی

۱- بررسی ارتباط بین محافظه‌کاری مشروط و غیرمشروط حسابداری با کیفیت اقلام تعهدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

۲- بررسی تاثیر هزینه سرمایه بر ویژگی‌های کیفی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

۳- بررسی ارتباط بین محافظه‌کاری حسابداری با ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

محدودیت‌های پژوهش

- یکی از محدودیت‌های تحقیق، وجود برخی اختلاف‌ها بین اطلاعات آماری گزارش شده از سوی سایت شرکت بورس و اطلاعات مندرج در بانک‌های اطلاعاتی است که در این مورد به اطلاعات ارائه شده از سوی سایت بورس و شرکت بورس اتکا خواهد شد.

- اطلاعات جمع‌آوری شده در این تحقیق شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۳ می‌باشد، از آنجایی که با افزایش اطلاعات و تعداد مشاهدات نتایج آزمون و به طبع آن نتیجه تحقیق از اعتبار بالاتری برخوردار می‌گردد، ممکن است با افزایش دوره زمانی نتایج متفاوتی حاصل گردد.

منابع

۱. خلیلی‌عراقی، مریم، فتحی‌مغانلو (۱۳۸۹). بررسی هزینه سرمایه ضمنی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله مدیریت توسعه و تحول، صص ۵۳-۶۰
۲. کردستانی، غلامرضا، ایرانشاهی، محمد (۱۳۹۱). تاثیر محافظه‌کاری بر میزان مربوط بودن اطلاعات حسابداری به ارزش بازار سهام، دانش حسابداری، سال دوازدهم، شماره چهل و شش، صص ۱۸-۳۳
۳. کردستانی، غلامرضا، رودنشین، حمید (۱۳۸۵). بررسی میزان مربوط بودن اجزای نقدی و تعهدی سود به بازار ارزش سهام، بررسی‌های حسابداری و حسابداری، شماره ۴۵، صص ۴۵-۶۸
۴. عبدلی، مریم، مسعود، کریم‌خانی، آسیابان، شیوا، آشری، اسماعیل (۱۳۹۱). بررسی همزمانی اثر محافظه کاری حسابداری، بازده سهام، اندازه شرکت، و ضریب سود هر سهم بر هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت‌ها، کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری، ۱-۱۱
۵. ولی‌پور، هاشم، رستمی، وهاب، شهابی، علیرضا (۱۳۸۹). مربوط بودن سطوح و اجزاء سود گزارش شده برای پیش‌بینی ارزش شرکت، مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره هفتم، صص ۹۳-۱۰۷
6. Balachandran, S.V. and P.S. Mohanram.(2011). Is the decline in the value relevance of accounting
7. Francis, J., & Schipper, K. (1999). Have financial statements lost their relevance? *Journal of Accounting Research*, 37, 319-352.
8. Francis, J., R. LaFond, P. Olsson, and K. Schipper. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of Accounting and Economics*, 39(2) (June):295
9. Francis, J., Lafond, R. Olsson, P. and Schiper, K. (2004). Cost of equity and earnings attributes. *Accounting Review*, 79: 967 -1010
- 10.-price, RA, (2005), Accounting Conservatism and The Asymmetry in The Earnings Response to Current and Lagged Returns. Working paper.